No. 22. Donderdag 28 Mei 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Toerisme in N.-I.

Met groote belangstelling zal zeker ieder kennis nemen van het in het „Koloniaal Weekblad" van 14 Mei medegedeeld verslag van de „Vereeniging Toeristenverkeer" te Weltevreden. Die vereeniging verdient allen lof voor hare werkzaamheid. Een toeneming van bezoekers aan Indië van 3684 in 1912 tot 5579 in 1913 of in de zes jaren, waarvan het verslag een overzicht geeft, van 208 tot 5579, is zeker buitengewoon en dat ondanks de verschrikkingen van pest, pokken en cholera. Bij de lezing van het verslag kwam echter de vraag op: deed de vereeniging „Oost en West" indertijd verkeerd met niet krachtig te steunen het denkbeeld van hare zustervereeniging „Moederland en Koloniën", om zich in betrekking te stellen met Lissone, ten einde het bezoek der Nederlanders aan onze Oost te bevorderen? Men kan den ijver van de „Vereeniging Toeristenverkeer", een geheel particuliere onderneming, prijzen, maar toch niet instemmen met de gedachte, dat het op den weg zou liggen van de Nederlandsche regeering, of van een instelling, meer uitsluitend werkend op ethischen grondslag, als de vereeniging „Oost en West", om onze landgenooten op te wekken tot een vacantiereisje naar onze Oost. Door familiebanden verbonden, door eigenbelang, door winzucht aangetrokken, bestaat alreede voor de Nederlanders vanzelf prikkel genoeg om hunne kolonie te bezoeken. En jaarlijks toch trekt een steeds grooter getal ambtenaren, officieren, particuliere ondernemers uit ons land naar Indië, waardoor ongezocht de kennis van Indië of de belangstelling in onze overzeesche bezittingen geleidelijk toeneemt. Andere middelen staan onze Regeering en vereenigingen als de onze ten dienste om weldadige, vruchtbare belangstelling voor Indië en zijne bevolking aan te wakkeren dan samenwerking met een, als vanzelf spreekt, op eigen geldelijk voordeel berekend reisbureau. In dat opzicht klonk ons teleurstellend de mededeeling in het verslag, dat aangezien bijna 64 pct. van de toeristen behoort tot de zoogenaamde „English-speaking world", de „Vereeniging Toeristenverkeer" de juistheid bevestigd ziet van hare zienswijze om al hare reclames, gidsen en publicatiën uitsluitend te stellen in de Engelsche taal. Dat men ten behoeve van vreemdelingen de voorkomendheid heeft, hunne taal te bezigen, het is een beleefdheid, die de Hollander als voorrecht bezit boven alle andere natiën, die, en in het bijzonder de toeristenwereld, onzen rijkdom missen, eentalig zijn. Maar waarom dan onze taal verloochend, waarom deze niet op den voorgrond gesteld in de publicaties, en daarnaast de Engelsche taal als een schoon voorbeeld van vormelijkheid tegenover den vreemdeling? Begrijpt de „Vereeniging Toeristenverkeer" niet, dat zij nu, onwillens, op den duur bijdraagt tot verangeliseering onzer koloniën, tot geringschatting van de Nederlandsche taal bij de inheemsche bevolking?

Een ander punt in het verslag, waarover wij ons gegriefd gevoelden, is de nadruk, hier en daar gelegd op de weinige voorkomendheid onzer ambtenaren, op het verwijt, dat de pasanggrahans niet dadelijk beschikbaar zijn voor en niet steeds voldoende ingericht ten gerieve van de toeristen, het zondagspubliek zou men hier zeggen. De pasanggrahans zijn opgericht op afgelegen plaatsen ten behoeve van den in dienst reizenden ambtenaar, en dat deze, vaak van de genoegens en gemakken der beschaafde wereld verstoken, daarvan ook wel eens gebruik maakt om met zijn gezin een kouden neus te halen, men moet geen menschelijk gemoed bezitten om hem dat te misgunnen en hem te verwijten, dat hij niet dadelijk met zijn gezin opbreekt, wanneer een Cook's of Lissonetroepje komt opdagen. De gastvrijheid in Indië, ook van de zijde der ambtenaren, heeft een te goed gevestigden naam, om er aan te twijfelen, als men dergelijk bezoek behoorlijk voorbereidt, ter plaatse naar den eisch der plaatselijke omstandigheden te worden ontvangen. Zal misschien een troepje drukmakende Engelsche of Amerikaansche globe-trotters weleens zich teleurgesteld gevoelen, zeker nooit zij die op een studiereis zijn of uit zijn in het belang van de vestiging van een nijverheids- of landbouwonderneming. Niet zoo maar den ambtenaar met groot gebaar op het lijf vallend, maar vooral voorzien zijnde van een door hen gemakkelijk te verkrijgen aanbeveling van de regeering of eenige autoriteit, zullen zij een onberispelijke gastvrijheid aantreffen zooals nergens ter wereld.

Davos-Platz, 22 Mei '14. B.

Uit de O. I. Mail.

Afzondering van pestlijders.

Naar de „Javabode" verneemt, wordt er door de bevolking in de streken, waar de pest woedt, nog steeds over geklaagd, dat degenen, die door die vreeselijke ziekte worden aangetast en naar de pestbarakken overgebracht zijn; hierdoor geheel onttrokken worden aan de oppassing door familieleden. Sommigen vinden het hard, dat een moeder haar kind, dat afgezonderd is, niet bezoeken en verzorgen mag en dat pestlijders in alle eenzaamheid sterven, niet getroost door de aanwezigheid van familieleden.

Wanneer wij denken, zegt de „Javabode", aan de opvattingen, die de Inlanders ten opzichte daarvan hebben, dan komen we tot de overtuiging, dat er in de peststreken veel stille smart geleden wordt.

Hard is de strenge afzondering zeker maar zij is tevens noodzakelijk in het belang van de familieleden en in het algemeen belang van de heele dessa.

Dit nu schijnt nog niet tot het volk doorgedrongen te zijn, dat hier en daar nog altijd over de toepassing der afzondering als maatregel tot voorkoming van ziekteverbreiding blijft mokken. Over het algemeen verzet men zich tegen die toepassing niet, maar toch duiken telkens klachten daarover op, welke uitwijzen, dat ondanks het heerschende fatalisme de familieband veel sterker gevoeld wordt, dan de noodzaak van de voorzorg der afzondering.

Men heeft het in Britsch-Indië zien gebeuren, dat gevallen van pest verzwegen en pestlijders verborgen werden, om deze in eigen omgeving te kunnen oppassen en verzorgen.

Het zal moeilijk zijn om aan een Oostersch volk het juiste, zuivere begrip ván het groote gevaar eener besmetting en van de ramp, welke door het voortwoekeren van ziektekiemen teweeggebracht kan worden, bij te brengen, maar toch komt het ons niet ondienstig voor, dat in de peststreken op Java de noodzakelijkheid der afzondering in korte bijeenkomsten zoo duidelijk mogelijk wordt verklaard, en dat hiervoor systematisch de Inlandsche ambtenaren aan het werk worden gezet.

De infectie-kansen zijn bij pest-epidemieën zoo gemakkelijk, dat het verzwijgen van één verdacht geval, de daadwerkelijk plaats gehad hebbende epidemie-bestrijding op eens heelemaal nutteloos kan maken.

S. I.-relletje in Rembang.

Omtrent de „S. I."-opstootjes in Rembang schrijft het „Bat. Nieuwsblad", dat de heer Timmerman en Baron van Voorst tot Voorst (de laatste is controleur bij den pandhuisdienst) per auto een tournée maakten in het Rembangsche; in een anderen auto was de heer Nittel, chef van dien dienst, gezeten.

Ter hoogte van Baoewerno, afdeeling Bodjonegoro, reed de auto der heeren Timmerman en Baron van Voorst tot Voorst een oude doove Inlandsche vrouw aan, die, niettegenstaande het toeteren, vlak vóór den auto den weg nog wilde oversteken.. De vrouw werd licht gewond. Onmiddellijk liepen de Inlanders te hoop, hetgeen in een minimum van tijd geschiedde doordien op de tong tong geslagen werd.

De auto, waarin beide genoemde heeren gezeten waren, werd onmiddellijk door een honderdtal Inlanders omsingeld, die een dreigende houding begonnen aan te nemen en van knuppels en spaden voorzien waren. De beide heeren hadden de gewonde vrouw opgenomen en wilden haar per auto naar Bodjonegro vervoeren. Daartegen verzetten zich de Inlanders en trokken de vrouw uit den auto.

De heer Nittel, die niets van het geval gemerkt had, was doorgereden. Ten slotte werd de houding zoo dreigend dat er ernstig levensgevaar voor de beide heeren ging bestaan. Gelukkig kwam op dit kritiek moment de dokter djawa van Bodjonegoro voorbij. Deze verbond de vrouw en sprak de oproerigen toe.

Een van de twee heeren was onderwijl den wedono gaan roepen. Toen deze gekomen was, werden eenige belhamels gearresteerd. Intusschen keerde de heer Nittel terug en werd door beide auto's de terugtocht naar Bodjonegro aanvaard, alwaar het geval bij den assistent-resident werd aangegeven.

Een nuttige vereeniging.

De Makassaarsche vereeniging Badji Minasa, waarvan uitsluitend Mohammedanen lid kunnen worden, zal op 24 dezer in haar gebouw aan de Oude Stalstraat, aldaar een school voor inlandsche meisjes openen.

Op deze school — lezen we in de „Mak. Ct." — zullen de leerlingen onderwezen worden in het lezen, schrijven en rekenen. Het lezen volgens Makassaarsche, Arabische en Latijnsche karakters.

Verder zullen de meisjes onderricht ontvangen in de nuttige handwerken.

Het onderwijzend personeel zal voorloopig bestaan uit Intje Abdul Wahab daeng Masikki, president der vereeniging, en diens zuster Intje Napisa daeng Masiang.

Het blad verneemt nog, dat de gouverneur het beschermheerschap over de vereeniging, dat hem werd aangeboden, heeft aanvaard.

De aanslag te Soembawa.

Onlangs, zoo zegt het „N. v. d. Dag v. Ned. Indië", werd ons geseind, dat op den waarnemend Civiel-gezaghebber der onder-afdeeling West-Timor, den heer J. C. van Leeuwen te Soembawa, door een ontevreden, gewapenden politie-dienaar was geschoten.

Thans schrijft men ons uit Atapoepoe hierover nog het volgende:

In den namiddag van 2 April, omstreeks half zes, werd door den heer van Leeuwen een pradjoerit aangewezen om de wacht te betrekken.

De kerel antwoordde eenvoudig: „ik doe het niet."

Hierop gaf de waarnemend Civiel-gezaghebber last den wederspannige te binden en naar Atapoepoe op te zenden.

Op het vernemen van dit bevel, legde de pradjoerit zijn karabijn op den heer v. L. aan, trok af en raakte hem in het been.

De Controleur werd daarop naar Atapoepoe vervoerd, waar de Officier van Gezondheid 2e klasse S. van Dam, die onmiddellijk van Beradaoe daarheen vertrok, geneeskundige hulp verleende.

De dader werd gearresteerd en gevankelijk naar Atapoepoe overgebracht.

Mr. P. H. Fromberg over de Chineezen-quaestie.

De redactie van een der Indische bladen heeft den heer Mr. P. H. Fromberg vóór diens vertrek naar Europa nog even weten te interviewen en op de treeplank diens oordeel gevraagd over verschillende koloniale vraagstukken. Dat interview nu wordt in het genoemde blad weergegeven.

De heer Fromberg verklaarde, dat het gouvernement den Chineezen in Indië zeker gaarne nog meer faciliteiten zou verleenen, maar dat dit moeilijk zou gaan, wanneer niet tegelijk ook de Inlandsche onderdanen van de wijzigingen tot erlanging van meer vrijheid zouden profiteeren. Hiertegen bestaan natuurlijk bezwaren.

Het instellen van het landgerecht is een van de middelen geweest, om het bestaande nationaliteitsverschil te verminderen. In het belang van het Chineesche volk zal dan ook nog een Burgerlijke stand worden ingevoerd, terwijl in de burgerlijke wetten verandering zal worden gebracht.

Wanneer het van mij afhing, verklaarde de heer Fromberg, zouden de Chineezen geen recht krijgen, om een buiten echt verwekt kind te adopteeren en hun wettige echtgenoote daarmee den plicht op te leggen, het als eigen kind op te voeden. Misschien zullen de Chineezen omtrent zedelijkheid andere begrippen krijgen, wanneer er meer personen als Caroline Tan worden aangetroffen. Van de vooruitstrevende denkbeelden, door die voorgangster in haar rede geuit, heeft de heer Fromberg met groote belangstelling kennis genomen.

Over het tegenwoordige stelsel van het bestuur door Chineesche officieren wordt verklaard, dat dit binnen niet al te langen tijd verdwijnen zal, om vervangen te worden door de instelling van het Bureau voor Chineesche zaken te Batavia, waar Europeesche en Chineesche ambtenaren te werk zullen worden gesteld, om, waar noodig, de belangrijke Chineesche vraagstukken te onderzoeken en de oplossing daarvan aan te geven.

Op de vraag van den interviewer, wat het idee van den heer Fromberg is over de gelijkstelling van Chineezen met Europeanen, antwoordde de heer Fromberg, dat hij zelf zeer tegen die gelijkstelling is. De Chineezen willen eigenlijk ook niet die gelijkstelling als zoodanig, maar willen als één volk beter behandeld worden.

Ook over de Sarikat Islam in verband met de Chineezen is een kalmeerend woord gezegd. Het is niet waar, aldus de heer Fromberg, dat de Inlandsche beweging gericht is tegen de Chineezen. Men kon in het geheel niet zeggen, dat er bij het Inlandsche volk haat bestaat tegen het Chineesche. Hier en daar wordt wel door Inlanders tegen Chineezen opgetreden, maar die enkele gevallen doen geen algemeenheid ontstaan. Ik heb met verscheidene leiders gesproken, verklaarde de heer Fromberg en ik heb niet de minste zekerheid gekregen, dat zij iets kwaads willen.

Eenmaal zal de tijd komen, dat alle rassen hier samengaan in één groote beweging naar vooruitgang.

Van een intrede.

Den 15en April heeft de heer Lievegoed van de „Sumatra Post" afscheid genomen van zijn lezers.

Hij heeft zich vooral tot zijn publiek gericht en hij zeide daarbij aardige dingen:

Wij, journalisten, schrijft hij, ondergaan het publiek evengoed als het publiek ons ondergaat. Wij kunnen ons daar op onze Bühne niet onttrekken aan den invloed van de zaal. Wij deelen suggesties rond, — maar ontvangen ze ook. De draadlooze seinen snellen over en weer.

En toch...... 't Moet me van het hart, koloniale lezers, ge toont u wel eens wat men in het Plankenland noemt een beetje „zwaar" publiek.

Ik doel niet op bloemen en applaus. Maar, weet ge, uw gevoelens bergt ge te diep weg in uw gemoed, uw hart ligt u te zelden op den tong.

De redacteur uwer krant windt zich op — gij zwijgt. Hij spreekt u ernstig overredend toe, prikkelt u, valt u aan — gij zwijgt.

Lezers, ge hebt altijd te veel gezwegen.

Denk niet, dat het de hoogste voldoening van den redacteur is, om briefjes te ontvangen met vriendelijken bijval of op den schouder te worden getikt met een: dat heb je flink gezegd Hij wil ré-actie op zijn actie. Hij wil, dat gij, lezers, familiaar gezegd, er ook eens „onderuit" komt. Hij wil uw gevoelen. Uw bijval, goed: uw tegenspraak, goed, uw verontwaardiging, uw geestdrift......... maar gij zwijgt. Ge zwijgt zooals alleen een menigte zwijgen kan.

O, ik weet wel, er zijn teekenen van inniger, en soms feller, meeleven. Ge zweegt niet meer zóó hardnekkig, ge komt wel eens los, er is winste aan spontaniteit...... Maar laat ik u zeggen, hoe goed en nuttig het is, méér te spreken, van uit de zaal den man op de planken te bespelen, zijn geest te verfrisschen met uw geestdrift, zijn gemoed ontvankelijk te houden door er uw voelen in uit te storten, lovend of lakend — alleen maar......... oprecht.

Deze woorden kunnen worden gericht aan elk krantenlezend publiek en niet alleen tot dat van Medan.

Pest-woelingen.

Omtrent de onrust onder de bevolking der dessa's Lahar, Menganti en Drio meldt het „Soer. Handelsblad" nog de volgende bijzonderheden:

Dat door den Burg. Geneeskundigen Dienst geen vergunning was gevraagd voor de oprichting van nieuwe pestbarakken op een stuk onbebouwden tegalan-grond aan de eigenaars daarvan, had deze heeren blijkbaar zoo ontstemd, dat zij al hun familieleden, vrienden en kennissen bij elkaar hebben getrommeld — en met de hulp der overige eveneens toegeschoten bevolking, want zoo'n relletje werkt altijd aanstekelijk op de bevolking — de reeds half opgerichte barakken tegen den grond hebben geworpen en vernield.

De bevolking van Lahar is, naar ons bericht werd, vast besloten zich te verzetten tegen opname in de barakken, en wel omdat het aan acht of negen personen overkomen is, dat zij na hun quarantaine in de barakken te zijn ontslagen, hun woningen in de dessa, tegen de door den pestbestrijdigsdienst gedane belofte in, nog steeds tegen den grond vonden, zoodat zij verplicht waren hun intrek bij vreemden te nemen, iets waar de Inlander een broertje aan dood heeft.

Het Serajoedaltramnet.

Met den aanleg van den tramweg van Bandjarnegara naar Wonosobo over Batoer en Karangkobar gaat het vrij wel naar wensch — schrijft men aan het „Soer. Hdsbl."

Reeds zijn bekwame bruggenmonteurs aangevraagd voor de kunstwerken in het Serajoe- en Singomortogebied.

De ingenieur, der S. D. S., Ruijs, chef van den aanleg te Wonosobo, hoopt eerder gereed te komen dan bepaald was. Trouwens de concessie voor die verlenging tot het Diëngstadje in Kedoe dateert reeds van Juni 1912, zoodat sinds dat tijdstip twee jaren verloopen zijn.

Het Serajoedal-net, dat nu slechts 91 K.M. lang is, krijgt dan een behoorlijke lengte. Aan de uitbreiding in Noord Kedoe voor een doorgaande railverbinding dwars door het binnenland van Maos naar Magelang, Ambarawa en Semarang ontbreekt slechts de schakel Wonosobo-Parakan N. I. S.

Te Maos streeft de S. D. S. naar verbeteringen in de overgave en de overname van de goederen aan en van den dienst der S. S. De S. D. S. maakt nu goede zaken met den opvoer van S. S. materialen van Tjilatjap via Maos naar halte Gambarsari, waar de lijn Cheribon-Kroja haar trambaan zal kruisen.

De zaak Ritsema van Eck.

In het „Soer. Hdsbl." protesteert de heer S. Ritsema van Eck tegen een zin der vriendelijke bespreking van het artikel van genoemden heer door den heer van Geuns.

De heer Van Geuns merkt naar aanleiding hiervan op:

„De geachte inzender is een wijsgeer, maar een onverstandige wijsgeer.

Gaarne neem ik aan, dat de heer Ritsema van Eck op den directeur van Landbouw minder gebeten is dan zijn corpsgenooten; dat hij, den heer Lovink aan het publiek presenteerend, zooals hij dat gedaan heeft, niet geleid werd door het oogmerk den directeur te hoonen, — maar wij hebben hier te doen met het effect. Dit effect is zoodanig, dat zelfs de edelste motieven niet verschoonend kunnen werken.

De heer Ritsema van Eck heeft hier gewerkt met de knots. Ja, zegt hij, maar ik deed het „objectief". — Een heele troost voor dengeen, die den knotsslag ontvangt!

Wanneer de regeering toeliet dat een ambtenaar op een wijze als thans geschied is, over een chef zijn oordeel publiceerde, zou zij zoo iets als hierarchieke anarchie in 't leven roepen.

Het heeft verder geen zin op subtiele onderscheidingen in te gaan, of bijv. „afwezigheid van eigen karakter" gelijk staat met „karakterloos"

Ik herhaal, dat het mij voor den heer Ritsema van Eck zeer spijt, dat hij te ver is gegaan. Hij is een der weinige denkers, die wij hier te lande hebben. Van zijn hand zijn uitnemende geschriften verschenen. Maar hij is onpraktisch. Hiervoor moet hij, jammer genoeg, thans boeten.

De regeering heeft te bedenken, dat de bedoelingen van den heer R. v. E. in haar oorsprong prijzenswaardig zijn geweest. Er bestaat dus alle aanleiding om het geval te qualificeeren als een wijsgeerigen misstap".

De suikerrietaanplant 1914.

Het „Archief berekent, dat de rietaanplant-oogst 1914 voor geheel Java een oppervlakte beslaat van 208.711 bouws tegen 204.604 bouws in 1913.

De aanplant in Oost-Java beslaat dit jaar een oppervlakte van 117.465 bouws, tegen 116.604 bouws in 1913.

Een telefoonnet te Amboina.

Naar wij vernemen, is de regeering voornemens, te Amboina een telefoonnet aan te doen leggen. Men heeft daar reeds z.g. bestuurstelefoon, doch zal nu ook een plaatselijk net aanleggen, waaraan particulieren kunnen worden aangesloten.

Een ambtenaar van den telefoondienst vertrok reeds naar Amboina, om daar opnamen te verrichten in het belang van bedoeld werk. (N. Soer. Cour.)

Geld gevraagd.

Het bestuur der Universiteits-Vereeniging te Batavia heeft een circulaire verspreid, waarin opgewekt wordt tot het schenken van bijdragen voor de oprichting, te Batavia, eener technische hoogeschool. Een terrein ter waarde van *f* 150.000 is der vereeniging reeds geschonken; zij wil nu trachten, een kapitaal van *f* 500.000 bijeen te brengen. Is men zoover, dan zal een gebouw worden opgericht en dit, alsmede de overblijvende gelden, aan de regeering worden aangeboden; het beheer der onderwijs-inrichting zou dan van staatswege worden gevoerd.

Storting van gelden kan plaats hebben bij de agentschappen der Javasche Bank en bij de verschillende afdeelingsbanken.

Secretaris der vereeniging is mr. I. Hen, te Weltevreden.

Chineesche consul.

Alhier arriveerde de heer Tan Tai Tjit, chineesche consul voor Soerabaja. Aan het station werd de consul door een dertigetal gegoede Chineezen, leden der Handelsvereeniging „Slang Hwee", opgewacht. In het vereenigingsgebouw werd 's avonds receptie gehouden, gevolgd door een feestmaal. (N. S. Cour.)

Een persbureau te Buitenzorg.

Onlangs werd medegedeeld, dat de regeering het plan zou hebben, weer een persbureau op te richten en dat als redacteur daarvan zou optreden de heer Boulogne.

Volgens het „Bat. Hdsbl." komt de zaak op het volgende neer:

De heer W. Belonje heeft er aan gedacht, of het niet mogelijk zou zijn, te Buitenzorg een correspondentie-bureau op te richten. Hij heeft zich om steun gewend tot de algemeene secretarie, die hem de door hem verlangde hulp heeft toegezegd. De besprekingen zijn echter nog niet ten einde.

Bij de totstandkoming zal het bureau dus geen regeeringsorgaan zijn, doch op dezelfde wijze werken als de Nederlandsche correspondentiebureau's, welke zich tot de regeering om inlichtingen kunnen wenden en waaraan de regeering ook eigener beweging mededeelingen voor de pers kan doen.

De stichting van een officieel persbureau is, sedert de mislukking van het vroeger bij de algemeene secretarie bestaan hebbende bureau, reeds meermaleq overwogen, ook nog zeer onlangs, doch nimmer is men er in geslaagd om een bevredigende oplossing te vinden voor de zich daarbij voordoende moeilijkheden.

Technische Hoogeschool.

Het volgende rondschrijven werd ons toegezonden:

„Aan de Ingezetenen van Ned.-Indië.

Het zal U vermoedelijk reeds uit de nieuwsbladen bekend zijn, dat een combinatie van eenige ingezetenen, die het met Indië en zijne toekomst wel meenen, aan de Indische Universiteitsvereeniging een terrein, gelegen ter hoofdplaats Batavia, ter waarde van minstens *f* 150.000 heeft aangeboden, onder voorwaarde echter, dat daarop een Technische Hoogeschool zal verrijzen, welke school ware op te richten uit verdere vrijwillige bijdragen van alle klassen der Indische bevolking, met de bedoeling, om na de tot standkoming der stichting het beheer daarvan aan te bieden aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië.

Dit aanbod werd door de genoemde Vereeniging aanvaard, in de hoop en het vertrouwen, dat gansch Indië zal willen inzien, welke hooge belangen voor dit land aan de stichting eener dergelijke inrichting van onderwijs verbonden zijn en dat alle hiergeborenen en hier verblijvenden de gelegenheid thans geboden, zullen aangrijpen om ook door een d a a d te bewijzen, dat zij het wel meenen met den vooruitgang van Insulinde.

Het wordt hier niet de plaats geacht in den breede uiteen te zetten van welke beteekenis het bestaan eener Technische Hoogeschool zal zijn, voor het vaderland of tweede vaderland van velen onzer.

Wel echter mag in het licht gesteld worden, dat voor een land slechts dan een duurzame toekomst is weggelegd, indien dat land een „cultuurland" is of wordt, terwijl geen toekomst — ook voor Indië — denkbaar is, indien het niet tevens op zijn eigen zetel van wetenschap en beschaving kan wijzen.

Vandaar dat het een gelukkig denkbeeld van bovenbedoelde mannen moet beschouwd worden te zijn, om in de eerste plaats over te gaan tot de stichting eener T e c h n i s c h e H o o g e s c h o o l, die behalve centrum van beschaving, tevens verbreidster zal zijn van die wetenschappen, waaraan — naar onze meening — een niet ontwikkeld land het meeste behoefte gevoelt en welke wetenschappen in staat zullen zijn, dat land tegelijkertijd in economischen zin meer vooruit te brengen.

Te meer achten ondergeteekenden de stichting van een onderwijsinrichting als bovenbedoeld hier te lande een zoo hoogst gelukkig denkbeeld, omdat, naar hunne overtuiging, onder de ingezetenen van Nederlandsch-Indië talrijke personen kunnen aangewezen worden, die bij uitstek geschikt zijn om met vrucht het onderwijs in technische vakken te kunnen volgen, terwijl velen Europeesche, Inlandsche en Chineesche ingezetenen dezer eilanden de gelegenheid zal geboden worden, zich een eervolle positie in de maatschappij te veroveren en zoodoende mede te werken tot de verdere ontwikkeling van dit eilandenrijk. Ter bereiking van het voor oogen gestelde boven geschetste doel, zal het noodig zijn, de beschikking verkrijgt over een fonds, met behulp van hetwelk het gebouw zal worden opgericht en de inventaris zal worden aangekocht.

Is eenmaal dit fonds gevormd, zoo ligt het in de bedoeling zich tot de Regeering te wenden met het verzoek zoowel gebouw, inventaris, grond enz. te willen aanvaarden en het daarheen te leiden dat, rekening houdende met het geuite volksverlangen, het beheer der bedoelde onderwijsinrichting van Staatswege zal gevoerd en in stand gehouden worden.

Ondergeteekenden koesteren de stellige verwachting,

dat niet tevergeefs een beroep gedaan zal worden op de medewerking van die zijde.

Niet allen, die deze zullen lezen en bereid zijn het hunne te doen tot het welslagen van het onderwerpelijk denkbeeld, beschikken over voldoende middelen om reeds dadelijk en in eens een zekere bijdrage af te zonderen, vandaar dat de gelegenheid is opengesteld om die bijdrage — moge zij rijkelijk vloeien — over 20 maandelijksche termijnen te verdeelen, in het vertrouwen dat het velen Uwer mogelijk zal worden gemaakt, zich van dezen plicht jegens Indië op zoo gemakkelijk mogelijke wijze en des te beter te kunnen kwijten.

Mocht het onverhoopt blijken, dat het aan middelen zoo rijke Nederlandsch-Indië, te arm van hart is, dat het voor de stichting der Technische Hoogeschool vrijwillig bijeen te brengen kapitaal — hetwelk geschat wordt ƒ 500.000 te moeten bedragen — te vormen of, indien om andere redenen het hier ontvouwde plan niet mocht slagen, zoo zullen uiteraard de inmiddels reeds ontvangen bijdragen — na aftrek der te maken kosten — weder ter beschikking der gevers worden gesteld. Daartoe heeft het Hoofdbestuur der I. U. V. in overleg met het Financieel Comité voor de stichting eener Technische Hoogeschool in Nederl.-Indië eene Commissie benoemd voor de in te komen gelden, bestaande uit de Heeren:

E. A. Zeilinga, Phoa Keng Hek, R. M. A. Dhipokoesoemo en Mr. F. J. H. Cowan, die deze opdracht hebben aanvaard.

Het behoeft nauwelijks betoogd te worden, dat elke bijdrage, hoe gering ook, dankbaar aanvaard zal worden en dat hoe groot het aantal dier bijdragen zijn zal, hoe meer men de overtuiging, dat inderdaad hier van een volksverlangen sprake is, ingang kan doen vinden.

In het vertrouwen dat door U allen de geenszins gemakkelijke taak, die hier staat ondernomen te worden, zoo licht mogelijk gemaakt zal worden, noodigen ondergeteekenden U uit bij het zenden Uwer bijdrage wel te willen mededeelen of zij moet worden beschouwd te zijn gegeven in eens, dan wel in 20 gelijke maandelijksche termijnen.

Batavia, Februari 1914.

Het financieel Comité voor de stichting eener Technische Hoogeschool,

H. Rijfsnijder, Resident van Batavia, Voorzitter.
Mr. I. Hen, Secretaris der Gemeente Batavia, Secretaris.
E. A. Zeilinga Azn., Pres. van de Javasche Bank.
C. Canne, Voorz. van den Gemeenteraad van Batavia.
F. H. K. Zaalberg, Hoofdredacteur van het Bataviaasch Handelsbl.
G. P. N. Elenbaas, Bouwkundige.
R. M. Ario Dhipokoesoemo, Regent van Batang.
Raden Batin Djajanegara, Hoofddjaksa te Batavia.
Nio Hoey Oen, Kapitein der Chineezen te Batavia.
Phoa Keng Hek, President der Chineesche Schoolvereeniging Tiong Hwa Hwee Kwan.
H. H. Kan, Landheer, Lid van den Gewestelijken Raad van Batavia.
Dr. J. Noordhoek Hegt, Directeur der S.t.o.v.i.a.
Dr. Ingr. P. N. Degens, Leeraar K. W. S.
Mr. F. J. H. Cowan, Secr. Dep. van Justitie.
Mr. Dr. W. M. G. Schumann, Ambtenaar ter beschikking b. d. Burg. Geneeskundigen Dienst.

Suriname.

Aan een hoofdartikel in „De West” van 17 April, getiteld Rotterdamsche ondernemingsgeest ontleenen wij het volgende:

Hoewel de kolonie nog in een tijdperk van depressie verkeert, zijn er teekenen, die hoop geven op spoedig betere tijden.

Voor de ontginning van de natuurlijke rijkdommen der kolonie, is in de eerste plaats kapitaal noodig. En er is hoop, dat ons dit in de toekomst niet zal ontbreken.

In dit verband mogen wij vooral gewezen worden op de meerdere belangstelling die in den laatsten tijd uit Rotterdam aan den dag wordt gelegd voor Suriname.

Men heeft daar de laatste jaren de oprichting gehad van eenige balatamaatschappijen, terwijl van kapitaalkrachtige zijde een voorstel werd gedaan tot oprichting van een cultuurbank voor West-Indië. De jongste uiting van herlevende belangstelling, is de Rotterdamsche combinatie voor bacovencultuur. En zoodra het bewijs zal zijn geleverd, dat die belangstelling gerechtvaardigd is, en de kolonie vertrouwen verdient, zullen als 't ware ongelimiteerde kapitalen ten dienste staan van de ontwikkeling der kolonie.

Het blad heeft een onderhoud gehad met den heer Fritz Weise, lid van de firma Weise en Co. te Rotterdam.

Op de vraag of de plannen voor een cultuurbank geheel van de baan waren, antwoordde de heer Weise, dat van oprichting in den vroegeren vorm thans geen sprake meer is. Hij meende echter, dat door het financieren van de bacovencultuur voorzien zou worden in het voornaamste doel van de cultuurbank. Wanneer het met die cultuur naar wensch gaat, zal er geen bezwaar zijn den werkkring der Rotterdamsche combinatie uit te breiden en een soort algemeene voorschottenbank op te richten, waaruit ook andere cultures kunnen geholpen worden.

Het voornaamste voor de kolonie — zoo merkte de heer Weise op — is dat rendeerende bedrijven in het leven worden geroepen. Daardoor zal het bestaande wantrouwen tegen de kolonie worden weggenomen, en het kapitaal williger worden voor Suriname.

Na eenige mededeelingen te hebben gedaan over de marktprijzen der balata in Europa en de verwachtingen voor de toekomst, vervolgde de heer Weise:

„Wat het bedrijf in de koloniën aangaat, dit verkeert op dit oogenblik in een zonderlingen toestand; wij betalen voorschotten aan arbeiders en collectors, rusten kostbare expedities uit, voldoen concessiegelden, enz., doch het resultaat van dat alles ontsnapt ons voor een groot deel. De industrie vraagt geen bijzonderen steun, maar eenvoudig bescherming om niet met open oogen bestolen te worden. Wel is waar schijnt de industrie in den laatsten tijd op één punt eenigszins in kalmer banen gekomen. De krankzinnige opdrijving der voorschotten is gestaakt. Maar voor het overige hebben de misstanden in de industrie hun toppunt bereikt. Alleen wanneer de weldra te wachten nieuwe regeling van het bedrijf, de wettelijke zekerheid geeft dat ieder kan krijgen wat hem toekomt, schijnt er geen reden om aan de toekomst der industrie te wanhopen. Het is daarbij niet noodig, dat de ondernemingen elkaar bestrijden; er is plaats voor allen. Doch zonder de zekerheid boven bedoeld, is de industrie ten doode gedoemd.”

Over de technische kwestie van de verschillende tapmethoden durfde de heer Weise persoonlijk geen oordeel uit te spreken. Naar zijne meening staat het echter vast, dat de opbrengst van gevelde boomen grooter is dan van staande getapte boomen, zoodat het z. i. in ieder geval rationeel zou zijn, om vergunning te geven de boomen, die kwijnend of stervend zijn, te vellen en te bleeden.

In verband met de velmethode heeft de firma Weise proeven doen nemen met exractie van gutta uit bast van bolletrieboomen. Die proeven zijn genomen door een fabriek in België, die djeloetong uit Borneo verwerkt, in welke fabriek de firma Weise geïnteresseerd is. Hoewel de gutta-opbrengst van den verwerkten bast niet onbelangrijk was, ook die van reeds op de gewone manier getapten bast, is er een groot bezwaar: het vervoer van den bast. Overwogen is en wordt nog altijd: een houtexploitatie op groote schaal, en daarnaast een fabriek in Suriname voor extractie van gutta uit bast. De groote moeilijkheid blijft evenwel, zooals gezegd, het transportbezwaar.

* * *

Uit het Voorloopige Verslag der Koloniale Staten betreffende de begrooting voor 1915 knippen wij deze opmerking:

„Landbouwdepartement. Vele leden klaagden er over, dat zoo weinig leiding uitgaat van dit departement. Als een der voornaamste oorzaken daarvan beschouwden zij het gemis aan continuïteit op het departement tengevolge van de vele mutaties onder het personeel. De kolonie wordt als 't ware gebruikt als een soort studieveld voor tropische cultures door personen, die pas de academie hebben verlaten om, nadat zij gedurende een verblijf alhier van enkele jaren eenige practische ervaring hebben opgedaan, den dienst te verlaten en zich elders te vestigen, zoodat andere landen de vruchten plukken van de alhier gegaarde kennis en ondervinding”.

In dit verband willen wij wijzen op een oproeping — ook in het vorig nummer van dit weekblad opgenomen — van het Departement van Koloniën. Er wordt nl. gevraagd naar een „hoofd van het Landbouwonderwijs te Suriname”. Men verlangt bij voorkeur een onderwijzer in het bezit van de hoofdakte en van de akten land- en tuinbouwkunde L. O. Het gewenschte bezit van de hoofdakte doet de vraag rijzen, waarvoor men den man gebruiken wil. Zijn jaarwedde — ƒ 4000 met drie drie-jaarlijksche verhoogingen van ƒ 500 elk — is niet in overeenstemming met de verordening van 2 Januari 1904 (G. B. no. 15), waarbij o.m. de jaarwedden der onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs zijn geregeld. Hij zal dus geen deel uitmaken van het personeel der scholen voor lager onderwijs, hetgeen wij zeer toejuichen, omdat, naar onze meening, landbouwonderwijs niet thuis behoort op de lagere school.

Van theoretisch landbouw-onderwijs in Suriname koesteren wij voorloopig geen hooge verwachtingen. Een proef, een 25-tal jaren geleden genomen, was een volkomen mislukking. Later heeft het landbouwdepartement cursussen geopend voor directeuren en opzichters van plantages; deze hebben, voor zooveel ons bekend, niet lang stand gehouden. Ook de cursussen voor onderwijzers, eenige jaren achtereen gegeven door een zeer bekwaam onderwijzer, in het bezit van een akte landbouwonderwijs, moesten uit gebrek aan belangstelling, gestaakt worden. Meer verwachting hebben wij van landbouwleeraars, die op de vestigingsplaatsen en op de kleine „grondjes” den landbouwers aantoonen wat deze verkeerd doen en hen op proefvelden laten zien hoe zij het moeten doen, voor zooveel zij het niet als voormalige plantage-arbeiders op de plantages geleerd hebben.

De Regeering acht het wenschelijk, dat het uit te zenden „hoofd van het Landbouwonderwijs in Suriname” beschikke over eenige ervaring betreffende het land- en tuinbouwonderwijs hier te lande. Tropische land- en tuinbouw zijn iets anders dan land- en tuinbouw hier te lande.

Zou het geen overweging verdienen den titularis een cursus in tropischen landbouw te Wageningen te doen volgen, nu men geen gediplomeerde van deze school als hoofd van het landbouwonderwijs naar Suriname zendt?

* * *

Op de openbare vergadering van de Koloniale Staten van 15 April, waarop behandeld werd de verordening tot het doen van opnemingen in Coronie, sprak de heer v a n O m m e r e n de hoop uit, dat het belangrijk rapport van den heer Schönfeld over de ontwikkeling van Coronie in druk zal verschijnen. Wij voegen onze stem bij de zijne. Zulke studiën moeten ter algemeene kennis gebracht worden. Niemand heeft er iets aan dat het stuk op de gouvernements-secretarie begraven wordt. Heel wat resultaten van ernstige studie hebben daar, helaas, een rustig graf gevonden. Het moest regel worden a l l e belangrijke nota's te doen drukken en verkrijgbaar te stellen. Dan kon daar openbare gedachtenwisseling op volgen. Gelukkig kan geconstateerd worden, dat men in de laatste jaren dien goeden weg meer en meer opgaat.

* * *

Bij de Koloniale Staten is ingekomen het ontwerp van een balata-verordening, die 88 artikelen telt en met de toelichting ongeveer 70 bladzijden bevat.

Wij hopen op het stuk terug te komen, wanneer wij er kennis van hebben genomen.

* * *

In de Mem. van Antwoord op het Voorl. Verslag betreffende de begrooting voor 1915 lezen wij o.m.:

„De gouverneur acht het in het belang van de onderwijzers en van het onderwijs in deze kolonie, dat zij, die naar Nederland gaan, met de bedoeling aldaar de hoofdakte te verkrijgen, eenigen tijd bij het onderwijs in Nederland werkzaam zijn.

De pogingen, bij het opperbestuur aangewend, om het voor de onderwijzers in deze kolonie mogelijk te maken, na een korter verblijf dan twee jaren in Nederland de Nederlandsche hoofdakte te behalen, hebben intusschen geleid tot gunstige overweging. Een regeling om financieelen steun te verleenen aan hen, die de hoofdakte wenschen te behalen, zal nader worden overwogen.

De uitzending van een inspecteur voor het onderwijs is door den gouverneur, in zijne correspondentie met den minister over de vervulling der te verwachten vacature, stilzwijgend als het doelmatigst aangenomen; de uit te zenden inspecteur zal zich, na zijne aanwijzing in Nederland, op de hoogte van zaken moeten stellen in verschillende takken van onderwijs; het spreekt vanzelf, dat hij niet op de hoogte zal komen van alle détails; dat er gezocht wordt naar iemand met rijke ervaring op onderwijsgebied is zeker. De uit te zenden inspecteur zal hier eenigen tijd met den huidigen inspecteur werkzaam zijn; het ligt niet in de bedoeling twee inspecteurs voor het onderwijs te hebben".

De kwestie van de verkorte stage is reeds een kwart eeuw hangende en begint in haren duur te gelijken op een onderhandeling, waarbij de diplomatie betrokken is. Intusschen hebben wij van bevoegde zijde vernomen, dat de opvolgende ministers van Koloniën niet schuldig zijn aan deze lijdensgeschiedenis.

De schuld ligt bij Binnenlandsche Zaken.

Hetgeen de gouverneur mededeelt over den uit te zenden inspecteur voor het onderwijs geeft ons geen aanleiding om terug te nemen hetgeen wij in vorige nummers daarover schreven. Wij zijn zeer benieuwd kennis te maken met die „i e m a n d m e t r ij k e e r v a r i n g o p o n d e r w ij s g e b i e d", naar wien gezocht wordt. „Gezocht", want zulke personen, die tevens lust hebben naar Suriname te gaan, zijn hier niet voor het grijpen. Volgens den Gouverneur is er dus in Suriname niemand met rijke ervaring op onderwijsgebied. Wij dachten daar anders over en meenden, dat de i n S u r i n a m e verkregen ervaring ook hare waarde heeft.

* * *

„De West" van 17 April deelt mede, dat de heer F. Spirlet een nieuwe overzichtskaart van Suriname heeft vervaardigd op een schaal van 1:800.000, welke kaart door het departement van koloniën zal worden uitgegeven. Deze kaart is bijgewerkt tot de laatste gegevens.

Na al hetgeen wij in dit weekblad over de grenskwestiën hebben geschreven, meenen wij nogmaals de hoop te mogen uitspreken, dat men op deze kaart onbesliste vraagpunten niet als beslist zal voorstellen.

* * *

Uit de inaugureele rede door P r o f. D r. A. P u l l e, op 18 Mei te Utrecht gehouden, schrijven wij hier een deel van zijne toespraak tot P r o f. W e n t over:

...... „Geen gelegenheid hebt ge laten voorbijgaan uwe leerlingen te wijzen op den reuzenarbeid, die Nederland in zijn overzeesche bezittingen heeft te verrichten, geen moeite hebt ge gespaard om hun liefde in te boezemen in de tropische natuur, waarvan ge zelf een zoo groot bewonderaar zijt. Het zou hier te veel zijn, al uwe leerlingen op te noemen, die aan uw voorspraak en bemoeienis betrekkingen in de tropen te danken hebben; laat ik me slechts bepalen tot de mededeeling, dat achtmaal leerlingen of oud-leerlingen op uw initiatief studiereizen naar Oost of West gemaakt hebben.

De resultaten op floristisch gebied zijn een flora van de Nederlandsche West-Indische eilanden en een grondiger bekendheid met den plantengroei van Suriname, beide Koloniën, die vóór 1900 uit een botanisch oogpunt nog zoo goed als onbekend waren."......

Curaçao.

De vorige week zijn er verscheidene telegrammen hier te lande ontvangen, die betrekking hebben op het verblijf van H. M. „Kortenaer" in Tampico. De Nederlandsche kolonie aldaar was andermaal aan boord van dezen bodem gevlucht, zij verkeerde wel niet in levensgevaar, doch was blootgesteld aan afpersingen van de zijde der insurgenten, en had daarom een onderkomen op den oorlogsbodem gezocht.

Aangaande het gebeurde op de olievelden van de Corona, een ondermaatschappij van de Koninklijke Petroleum Mij., zijn de berichten nog tegenstrijdig. Terwijl enkele telegrammen, die we hieronder doen volgen en die we aan het „Vaderland" ontleenen, het vroegere bericht bevestigen, dat de „Kortenaer" een belangrijk detachement zou gedebarkeerd hebben ter bewaking der olievelden, spreekt een later telegram aan de „Telegraaf" van een landing van slechts vier man, die voor andere doeleinden aan den wal gezonden waren. De telegrammen luidden als volgt:

„NEW-YORK, 17 Mei. — De correspondent van de „New York Times" te Washington verneemt van de zijde der constitutionalisten, dat er van den Nederlandschen kruiser „Kortenaer" zestig man aan land zijn gezet ter bescherming van de Nederlandsche olieonderneming bij Tampico. De contitutionalisten verlangen, dat de zeelieden zullen worden teruggetrokken.

LONDEN, 18 Mei. — De „Times" verneemt uit Washington onder dagteekening van 17 Mei: Volgens berichten door de Nederlandsche legatie van den commandant van den Nederlandschen kruiser voor Tampico ontvangen, hebben de constitutionalisten dadelijk nadat zij de stad overmeesterden, zich schuldig gemaakt aan afpersing van de handeldrijvenden en industrieelen. Sedert kort bewaakt een kleine afdeeling Nederlandsche zeelieden de Corona-olievelden. De constitutionalisten waren hierover verontwaardigd en toonden dat op zulk een dreigende wijze, dat de commandant het verstandiger achtte de matrozen terug te roepen. De constitutionalisten gaven daarop last, dat de kruiser de rivier zou verlaten en daar zij toch alreeds in het bezit der olievelden waren, is aan deze order gehoorzaamd.

Na ontvangst van bovenstaande berichten, heeft de Nederlandsche gezant, vergezeld van den Britschen ambassadeur, een bezoek gebracht aan het Departement van Buitenlandsche Zaken.

Minister Bryan beloofde aan generaal Carranza — die te Durango vertoeft — te zullen seinen en eveneens aan generaal Gonzales en dezen dringend te verzoeken, dat de constitutionalisten geen verkeerde dingen zullen doen.

* * *

Omtrent het optreden der Constitutionalisten (zie Eerste Blad en Telegrammen) tegenover onze landgenooten wordt aan De Tel. o.m. nog uit Londen geseind:

Men is te Washington pijnlijk getroffen door het schandelijk optreden der constitutionalisten te Tampico, waar zij de Nederlanders beleedigden, de winkeliers, zooals overal elders, waar zij de overwinning behalen, brandschatten, plunderden wat zij konden, en op barbaarsche wijze moordden."

* * *

Het navolgende telegram, afkomstig van onzen gezant te Washington, zal waarschijnlijk wel de waarheid bevatten. Het luidt als volgt:

„Omtrent de beleediging van onze landgenooten verneemt „De Tel." nog nader uit New-York, dat onze gezant, Ridder van Rappard, naar aanleiding van het bericht omtrent de z.g. landing van Nederlandsche marinesoldaten bij Tampico, een verklaring aflegde, volgens welke 't gaat om een onbeduidend voorval, dat reeds veertien dagen geleden plaats had en met de brandschatting van Tampico niets te maken heeft. De gezant verklaarde, dat twee weken geleden, na de terugroeping der arbeiders, werkzaam bij de petroleum-maatschappij „Corona", waarvan de petroleumvelden 30 KM. van Tampico verwijderd liggen, door de „Kortenaer" vier man geland werden, om bij de inkrimping der petroleumproductie behulpzaam te zijn. De commandant van den Nederlandschen kruiser wees een dekofficier en drie leden van het technisch personeel aan, die ongewapend en niet in uniform aan wal gingen. Van een troepenlanding is dus in het geheel geen sprake.

Ook van een protest der rebellen tegen die landing is niets bekend. De landing der vier Nederlanders had plaats, toen Tampico nog door de bondstroepen bezet was.

In het hoofdkwartier der rebellen wordt bovendien verklaard, dat ook het bericht, als zouden de rebellen van de Nederlanders te Tampico een geldsom geëischt hebben, onjuist is."

* * *

Uit de „Amigoe" nemen we de navolgende Curaçaosche berichten over:

„Het schijnt, dat het vele geld ter bevordering der visscherij besteed, toch eindelijk rente zal geven.

De verkoop van gekoelde visch heeft geregeld plaats en breidt zich gestadig uit. Er is zooveel navraag, dat alle visch op Aruba wordt opgekocht. Het ware te wenschen, dat de Arubianen zich wat meer op de visscherij gingen

toeleggen, nu het blijkt, dat zij geregelden afzet vinden voor hun waar.

* * *

Met de grootste belangstelling lazen wij in „La Cruz", dat men reeds bezig is met 6 verschillende soorten stroo van Suriname proeven te nemen en met zeer veel succes. In de bosschen van Suriname groeit een palm, die hetzelfde stroo levert als de Carludivica van Maracaibo.

Dit stroo dient voor de Panamahoeden.

Nog een andere soort werd van Suriname ontvangen, waarmede lataï-hoeden gevlochten kunnen worden.

Gelukkig, dat de moeilijkheid om de materia prima voor onze volksindustrie in eigen Kolonie te vinden, thans bevredigend is opgelost.

Door de concurrentie, welke nu spoedig zal ontstaan tusschen Suriname en Venezuela kan de qualiteit van ons hoedenstroo slechts beter worden.

Dit is voor ons een zeer verblijdend nieuws.

* * *

Goed nieuws!

De volijverige Agent der Hamburg-Amerika lijn, de heer Edwin Senior, zond ons ter inzage een brief van de hoofddirectie te New-York, waarin deze verklaart ten zeerste te wenschen, dat Willemstad in het toeristenverkeer worde opgenomen. Dit zal reeds het volgend jaar kunnen geschieden, als onze haven dan maar de noodige waarborgen biedt van een veiligen in- en uitvaart.

De Directie vraagt om de officiëele gegevens van den Havenmeester omtrent breedte en diepte onzer haven.

De Victoria Louise is 700 voet lang, 68 breed met een maximum-diepgang van 29 voet.

We zijn overtuigd, dat onze haven voldoende zekerheid zal bieden aan dergelijke schepen en vleien ons, dat het den heer Edwin Senior moge gelukken, voortaan de toeristenbooten ook naar Curaçao te lokken.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Raden Saleh herdacht.

De „Pembrita Betawi" geeft de lezing weer, welke de heer Achmat over wijlen Raden Saleh gehouden heeft: Raden Saleh Sarief Bartaman, zoo heette hij eigenlijk, was een Javaan van geboorte. Geboren ter hoofdplaats Semarang in Mei 1794, was hij nog in de familie van den tegenwoordigen regent van Pekalongan. Ook was hij geparenteerd aan den overleden regent van Semarang, Soero Adi Menggolo. Wie eigenlijk zijn vader en moeder waren, weet ik niet. Als kleine jongen reeds hield hij er van allerlei figuren te teekenen. Hij trok de aandacht van den heer Payen, destijds door de Regeering toegevoegd aan Professor Reinwardt, Directeur van Landbouw, Kunsten en Wetenschappen. Java was toen in beroering door den opstand van Diponegoro. Overal was er krijg en rumoer. Met Payen trok Raden Saleh her- en derwaarts heen. Zoo kwam hij ook in de Preanger. Te Tjandoer, de vroegere hoofdplaats van dit gewest, kreeg hij een onderdak bij den toenmaligen resident Baron van der Capellen. Hij was dus niet ver van Buitenzorg, waar Reinwardt woonde, die al heel spoedig op de hoogte kwam van de begaafdheden van den jeugdigen Raden Saleh. Hij nam hem in zijn dienst en gaf hem zelf onderricht in de Hollandsche taal, terwijl Payen hem les gaf in meetkunde, teekenen en de leer van het perspectief. Raden Saleh was zóó bevattelijk, leerde dit alles zóó vlug en gemakkelijk, dat Professor Reinwardt en Baron van der Capellen den jongeling naar Europa zonden, opdat hij meer en grondiger onderricht zoude erlangen. In 1830 verliet hij zijn geboortegrond en vertrok naar Nederland in gezelschap van den toenmaligen Inspecteur van Financiën de Ligne.

In Holland werd hij allerhartelijkst ontvangen door den heer J. C. Baud, den lateren Gouverneur-Generaal en Minister van Koloniën. Deze behandelde hem als zijn eigen zoon. Ook Koning Willem I had schik in den jongen man om zijn flink uiterlijk en zijne innerlijke begaafdheden. Geen wonder, dat door de nauwe aanraking, die hij hierdoor met den Vorst en andere aanzienlijken in den lande kreeg, vele schilders van naam zich aanboden hem verder voort te helpen. Eerst was 't de landschapschilder Schelfhout, later de historieschilder Corn. Kruseman, beiden toen reeds zeer vermaard, die zich Raden Saleh aantrokken. Hij zelf oefende zich elken dag met het nateekenen van beroemde schilderstukken in de musea van 's-Gravenhage. Toen kwamen zijn bijzondere aanleg en neiging voor den dag voor het teekenen van dieren. Hierin werd hij later ook beroemd. Niet alleen dat hij om zijn schilderstalenten gewaardeerd werd, maar ook om zijn groote eigenschappen van hart en hoofd werd zijn gezelschap gezocht door aanzienlijken en hooggeplaatsten. Uit Java had hij medegebracht die aangeboren Javaansche hoffelijkheid, den beschaafden toon en manieren, die men nu nog in vele Katoepatens van Java aantreft. Door den omgang met hooger geplaatste personen, bereikte zijn beschaving dien trap van ontwikkeling, waardoor de ware adel zoo eigenaardig geteekend wordt. Vandaar dat de hooge kringen voor hem open stonden. Hij vond Holland echter klein, geen land, waar talenten tot voller ontwikkeling konden worden gebracht. In 1841 verliet hij den Haag. Hij ging naar Duitschland, Oostenrijk, Italië en Frankrijk. In Dresden bleef hij vijf jaren en had in betrekkelijk korten tijd het Duitsch aangeleerd. Het duurde niet lang of hij kwam in vriendschappelijke aanraking met de Duitsche vorsten van dien tijd, o.a. dikwijls aan het hof van den Groothertog van Saksen-Coburg Gotha. In 1846 verliet hij Duitschland en kwam in Parijs. Daar ging hem de faam vooruit en 't duurde niet lang of hij kreeg ook daar vele vrienden.

Hoewel hij veel met Europeanen omging, had hij toch de Javaansche kleederdracht niet geheel afgelegd. In Parijs kreeg hij daarom den bijnaam van Prins Djalma, naar een figuur uit den welbekenden roman van Eugène Sue. Hij bleef niet alleen in Europa, maar ging ook naar Algiers, samen met Horace Vernet, een bekend Fransch schilder. Daar kreeg hij het idee om de wilde dieren te schilderen. In 1848 kwam hij te Parijs terug, waar hij de Februari-omwenteling meemaakte. Hij keerde daarna naar 's-Gravenhage terug.

Allerminzaamst door Koning Willem II ontvangen, kreeg hij het ridderkruis van de Orde van de Eikenkroon. In 1851 keerde hij naar Java terug. Te Batavia bouwde hij zich een kasteel naar eigen inzichten, teekeningen en projecten. Hij had ook het plan een planten- en dierentuin op te richten, doch het toenmalige bestuur ging hierop niet in. Jammer genoeg; later heeft men er toch zoo iets van gemaakt, maar sedert is het meer een plaats geworden, waar gelegenheid gegeven wordt om pret te maken. In 1864 huwde hij een rijke Europeesche dame, maar deze echt was niet gelukkig en niet lang van duur. Het huwelijk werd door echtscheiding ontbonden. Na de scheiding verhuisde hij naar Buitenzorg. Daar trad hij met een Djokdjasche prinses in den echt. Met deze Raden Ajoe reisde hij nogmaals voor korten tijd naar Europa terug en na terugkeer op Java vestigde hij zich voor goed te Buitenzorg, waar hij in 1860 overleed, in den leeftijd van 66 jaren.

Tot zoover zijn korte levensbeschrijving. Over schilderstalent waag ik geen oordeel uit te spreken, omdat ik als ondeskundige daartoe niet bevoegd ben, zoo vervolgde Raden Achmad. Ik kan alleen zeggen, dat ik telkens in verrukking kom, als ik zijn werk aanschouw en vol bewondering ben voor zijn kennis en begaafdheid. Zijn boschbrand bijv. Ge voelt de vertwijfeling van den tijger en den wilden stier, die voor het naderend vuur de vlucht nemen en wordt dan ook met angst vervuld. Als leek kan ik slechts gevoelen, wat hij in zijn schilderstukken uitdrukt en kan mij daarbij slechts beroepen op de allergunstigste getuigenissen van Veth en Kalff. Zijne schilderijen trokken op de tentoonstelling van Amsterdam in 1883 algemeen de aandacht, het waren inzendingen van Koning Willem III en van den Groothertog van Saksen Coburg Gotha.

Uit het vorenstaande kan blijken, hoe ver iemand onzer, die bedeeld is met groote verstandelijke gaven, 't brengen kan, zoover, dat zijn naam tot ver over de grenzen van zijn land bekend raakt. Maar vreemd en jammer is het, dat na hem niemand als zijn gelijken, zij 't ook op een ander gebied, is opgestaan. Hij is voor ons als een staartster gebleven. Toch mogen wij niet vertwijfelen. In Raden Saleh hebben wij gezien, wat eigen kracht vermag en den Europeaan tot ons trekt. Moge, zoo besluit schrijver, de wensch, door Raden Mas Noto Soeroto uitgesproken, vervuld worden: „Dat de herinne-„ring aan Raden Saleh, dit ons opkomend geslacht „zal doen spieden naar verborgen talenten, die ons een-„maal langs den door dien meester ingeslagen weg zullen „brengen naar grootheid en roem."

Volksontwikkeling.

In aansluiting met het vorenstaande wordt hier uit de „Pewarta Deli" 't een en ander aangehaald van een artikel over de volksontwikkeling. In Britsch Indië heeft het volk zijne latere ontwikkeling en beschaving te danken aan de Engelsche politiek, die op godsdienstig gebied de meeste neutraliteit in acht genomen heeft, niet aan eenig „Kuyperstelsel" heeft gedaan. Hierdoor is bewezen, dat vooruitgang en ontwikkeling geen monopolie zijn van het Europeesche ras of van het Christendom. Te dien aanzien heeft Japan ons ook een voorbeeld gegeven. Het Javaansche volk is jaren lang zonder beweging gebleven onder den druk van de verregaande exploitatie van het kapitalisme, dat welvaart en geluk in het landbouwbedrijf, in den handel, in het rechtswezen voor zich alleen eischte. Nationaliteitsgevoel was er niet meer bij ons. De rijken en ontwikkelden — enkele vooruitstrevenden althans — gevoelden deze leemte in het Javaansche volk, dat als een log gevaarte daar neerlag, niet in beweging te brengen scheen. De pogingen, door het Gouvernement zelf aangewend, om hierin verandering te brengen, bleven zonder resultaat. Dank zij Boedi Oetomo, die het eerste den stoot gaf tot het vereenigingsleven, ontstond langzamerhand een betere toestand. Gelukkig, dat deze beweging dadelijk door het Gouvernement gesteund werd, ten spijt van diegenen, die gaarne zouden willen, dat het Javaansche volk dom bleef en voortdurend zou zijn als het gras, dat dag en nacht door mensch en dier vertrapt wordt.

Padangsche Journalistenbond.

Ook te Padang is een Journalisten-Bond opgericht. De aangesloten Inl. bladen schijnen op zich te hebben genomen alles te publiceeren, wat zij ten nadeele van bestuursambtenaren mochten vernemen, hunne feilen, tekortkomingen, willekeurige handelingen, enz., enz.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Mejuffrouw Caroline V. Tan beantwoordt in de „Hindia" de verschillende schrijvers, die haar adhaesie

betuigd dan wel bestreden hebben, naar aanleiding van de voordracht, door haar verleden jaar in de Chineesche Vereeniging gehouden, waarbij zij opkwam voor de al te zeer verwaarloosde belangen van het Chineesche meisjes, zeggende: Alleen de Chineesche jongens gaan naar de beste scholen en naar Holland om verdere opleiding te genieten. In de onderwijsverslagen zien wij, dat in 1910, de drie H.B.S. op Java bezocht werden door 16 Chineesche leerlingen, waaronder slechts 1 meisje. In datzelfde jaar gingen meer dan 2700 Chineesche kinderen op de Gouvernements lagere scholen, (waaronder begrepen zijn de Hollandsch-Chineesche scholen). Hiervan waren slechts 761 meisjes. Ik bezit niet de gegevens om de verhouding aan te geven tusschen jongens- en meisjesleerlingen der Tiong Hoa Hwe Koan scholen.

In de „Djawa Tengah" van 30 December 1911 wordt omtrent een dier scholen in Djokdja vermeld: „het „is vreemd, dat wij op deze school zoo weinig meisjes „aantreffen. Het schijnt, dat vele meisjes de school spoe„dig verlaten op verlangen der ouders, die meerder onder„wijs voor hunne dochters niet noodig achten en niet „wenschelijk ook met het oog op haar aanstaand huwe„lijk, dat onderwijs zou haar verwaand en brutaal tegen„over haar echtgenooten maken."

Spreekster herhaalt, dat zij dit een geheel verkeerd idee vindt, dat met alle kracht moet worden tegengegaan. Allen, die het hierin met haar eens zijn, moeten elkaar helpen. Van de Chineesche vrouwen mogen niet slechts keukenprinsessen en asschepoetsters gemaakt worden, wezens, die niet anders dan de bevelen hebben op te volgen van ouders of schoonouders. Zij mag niet altijd dom gehouden worden. Versta mij niet verkeerd, vervolgt zij: De vrouw mag haar plaats in huis en huishouding niet verlaten om in ledigheid te zitten of den tijd door te brengen met het lezen van romannetjes, het zingen van dwaze liedjes. Integendeel behalve de kennis, die zij in boeken heeft opgedaan, dient zij goed op de hoogte te zijn van alle huishoudelijke werkzaamheden, bedreven in de kookkunst. Maar daarom behoeft zij nog geen keukenmeid te zijn. Haar eerste zorg, de grootsche taak van een moeder is: de opvoeding van hare kinderen goed ter harte te kunnen nemen. Het wordt te vaak vergeten, dat van de deugdelijkheid van der kinderen opvoeding het welzijn van den staat afhangt.

Moge de man het hoofd der echtvereeniging zijn, de vrouw zij het besturend hoofd der huishouding; zij werke in dit opzicht ook naar buiten, tot zegen en voorbeeld van anderen.

Maar hoe kan zulks plaats hebben? Hoe kan de vrouw die leiding aan hare kinderen geven, welke waarlijk opvoedend werkt en tot hooger zedelijk peil brengt? Hoe kan zij weldadig voor hare omgeving zijn, als zij zelve steeds klein en dom gehouden wordt, thuis niets heeft in te brengen, altijd slaafs onderworpen moet blijven. Zij moet integendeel een zelfstandig denkend wezen worden, niet langer een buffel gelijk zijn, die rechts en links verdreven wordt. Ik heb vroeger, zeide zij, wel eens de woorden van Longfellow aangehaald; maar ook onze Nabi Kong Hoe Tjoe heeft in zijn heilig boek „Loen Yu" gezegd: „Kun Tou is geen voorwerp van allemans gebruik." Als ik van „hoogere ontwikkeling" bij de vrouw spreek, dan wordt hiermede niet bedoeld, dat zij slechts in boekenwijsheid zal opgaan, doch juist dat zij haar plichten als huisvrouw en moeder beter zal leeren kennen, niet om vijandig gezind tegenover den man op te treden, maar om des te beter met dezen hetzelfde levenspad te bewandelen. Zij mag niet langer altijd binnen de vier muren van haar kamer opgesloten blijven. En zeg dan niet, dat zij door de aanraking met de buitenwereld slecht zal worden. „De ware kuischheid kan, volgens Professor Dr. Dubois, slechts gebaseerd zijn op goede zedelijke begrippen en heldere inzichten." Geef haar een streng zedelijke opvoeding, zelfbewustzijn, een huwelijk uit wederzijdsch goedvinden, uit wederzijdsche waardeering om te komen „tot wederzijdsche bekoring, geestelijke vereeniging en gemeenschappelijk zedelijk streven."

De „Pewarta Soerabaia" vindt dit alles heel mooi, maar moet toch waarschuwen tegen overdrijving. De heerschende zucht in den laatsten tijd om al het oude over boord te gooien, om Europeesche gewoonten en gebruiken aan te nemen, wekt dikwijls de lachlust op en komt meestal ten voordeele van de Europeanen.

Vooral moet gewaarschuwd worden tegen het deelnemen aan Europeesche dansen. Het blad acht het evenmin goed de huwelijkswetgeving naar Europeeschen trant te wijzigen, gelet op de vele echtscheidingen onder de Europeanen. Moet het bij ons worden als onder de Javanen? zoo vraagt het blad. „Des ochtends trouwen om des avonds weder te scheiden. In andere bladen wordt door Chineesche vereenigingen den leden verboden, op straffe eener geldboete van ƒ 25, om mee te doen aan het tandakken.

Tucht gewenscht.

De „Perniagan" schrijft, dat in den laatsten tijd weer ongeregeldheden door de „S. I." in Meester Cornelis veroorzaakt worden en wel nà het vertrek van den heer Cohen, als een gevolg van de meer slappe hand van den heer Vernet, waarnemend assistent-resident aldaar.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Genezing van beri-beri.

Beri-beri, de ziekte, die reeds gedurende honderden jaren onder Oosterlingen slachtoffers gemaakt heeft en door tal van geleerden en medici bestudeerd is, wordt nu weer door een bulletin van het Philippijnsche „Bureau of science" op den voorgrond gebracht. Volgens dat bulletin is die ziekte gemakkelijk te genezen en te voorkomen, en behoeft zij door de bewoners van tropische landen niet meer gevreesd te worden.

Bekend kan geacht worden, dat beri-beri een soort paralyse is, meestal voorkomend bij Oosterlingen, wier voedsel gewoonlijk bestaat in rijst van slechte kwaliteit. Het is reeds lang vastgesteld, dat het zilvervlies van rijst een bestanddeel bevat, hetwelk voor beriberi geneeskrachtige eigenschappen bezit.

Dit bestanddeel komt echter in zoo geringe mate in de rijst voor, dat het moeilijk en kostbaar is, om het er uit te extraheeren. Men heeft echter een methode uitgevonden, om tien tot twintig maal meer van die geneeskrachtige stof uit het zilvervlies af te scheiden, dan men tot nog toe heeft kunnen doen. Die methode bestaat kortelijk in het doen neerslaan van den stof in haar verbinding met barium, waarna zwavelzuur wordt toegevoegd. Opvolgende precipiteeringen met zilvernitraat en barium en kristalliseering daarna doen het zuivere, geneeskrachtige rijstvliesbestanddeel ontstaan.

Men hoopt eenmaal zoo ver te komen, dat het geneesmiddel synthetisch te bereiden is, waarmee dan de eind-oppossing in vraagstuk over de genezing van beri-beri verkregen zal zijn. (Java-Bode).

Arbeidsbeurs voor den oud-Indischen militair.

Onder bovenstaanden titel lezen we in het April-Nr. van het Indisch Militair Tijdschrift een korte mededeeling van den reserve luit.-kol. J. C. van den Belt, waaruit we het volgende aanstippen:

Immer heeft het den oud-Indischen militair veel moeite gekost een geschikten werkkring in het moederland te vinden, wat voor den onder-luitenant van Boxtel aanleiding is geweest zich die kwestie met hart en ziel aan te trekken. Hij stichtte een arbeidsbeurs voor den oud-Indischen militair, en wat daarvan het resultaat reeds was, moge u blijken uit de volgende aanhalingen uit een schrijven van zijn hand.

„Gedurende het jaar 15 November '12 t.m. 15 November „'13 zijn door mij 92 mannen in een betrekking geplaatst. „Dit aantal was veel grooter, indien ik had kunnen be„schikken over eenige fondsen om door middel van een ad„vertentie meerdere publiciteit aan het bestaan van de „beurs te geven.

„Inmiddels plaatste ik na 15 Nov. weder 4 oud-onderoffi„cieren en 18 soldaten in een betrekking, terwijl voor den „1en Februari a.s. weder 4 oud-onderofficieren en 10 min„deren zijn opgeroepen en thans nog eenige andere voor„gedragen zijn.

„De werkzaamheden aan het werk verbonden stapelen „zich op, niemand kan zich voorstellen met hoeveel moeite „de mannen, die terugkeeren, te kampen hebben om te zor„gen, dat ze niet te gronde gaan.

„Zoo gaarne had ik de algeheele hulp van mannen, die de „beurs bij H.H. werkgevers kunnen aanbevelen.

„Ik ben ook bezig met een ontwerp coöperatief kosthuis. „Dit zal voor 50 man op pl.m. ƒ 40.000 komen".

Hiervoor is hem reeds steun beloofd door een gepensionneerd hoofdofficier, die enkele kapitaalkrachtige personen voor dat doel wil bezoeken.

„Teneinde te trachten de mannen uit de handen te hou„den van de woekeraars, heb ik reeds bij verschillende maat„schappijen aangeklopt" en ook daar werd hulp toegezagd".

Veel is er dus door den heer van Boxtel gedaan voor den oud-Indischen militair; veel blijft er echter nog te doen over.

Geestenvereering.

Een mooi geïllustreerd en interessant artikel over dit onderwerp, schrijft de heer J. M. Baretta (kapitein bij den Generalen Staf van het O.-I. leger als we ons niet vergissen) in No. 1925 van de zgn. „Groene Amsterdammer". Schr. bepaalt zich tot de bevolking van Halmeheira en Moratai en zegt, dat geestenvereering niet alleen bij de heidenen, maar ook bij de Mohammedaansche bewoners wordt aangetroffen, want de Islam is slechts een dun vernisje, het heidendom steekt overal door. Trouwens hoe zouden ook geesten- en sprokengeloof daar kunnen verdwijnen, terwijl zij in ons Christendom na vele eeuwen zelfs nog voortleven!

Indië en de Defensie.

In hetzelfde nummer van de „Groene" eene beschouwing van den heer H. C. Kerkkamp (majoor der Inf. van het Ned.-Ind. leger, meenen we), getiteld. Indië en de Defensie. De schr. kan zich niet vereenigen met de voorstellen der bekende staatscommissie, om Indië te belasten met het leeuwenaandeel der benoodigde kapitalen voor de verdediging van dat eilandenrijk. De defensie-commissie ,wenscht een vloot, welke Nederland niet kan bekostigen en laat daarom Indië ruimschoots medebetalen onder het listige motto, „dat beide gebiedsdeelen bij die verdediging (van Indië) groot belang hebben".

Zou het waar zijn — vraagt de heer K. daarop — „dat de Papoea's van Nieuw-Guinea, de Alfoeren van Halmaheira en al die andere wilde volksstammen uit het Oosten van den Archipel groot belang hebben bij de verdediging van een eilandenrijk, waarvan zij het bestaan niet kennen? Zal de Atjeher te wapen loopen als Java wordt aangevallen en de Javaan zich ten strijde rusten als een vreemde mogendheid zich ergens in den archipel een vlootbasis heeft ingericht? Nog altijd is Java voor den Boeginees een ballingsoord, zooals Celebes voor den Javaan. Een militieleger acht men nog steeds gevaarlijk, omdat men, zelfs op Java, den inlander niet vertrouwt. Wel echter beschikt men over het geld van dien inlander voor oorlogsdoeleinden en heeft dan nog den treurigen moed te zeggen, dat het aldus besteed wordt ook in zijn belang.

Als Nederland groot wil doen ten koste van Indië, laat het dan beginnen met eerlijk te zijn. Overmacht gebruiken tot eigen voordeel getuigt nog van een zekeren durf, althans indien het openlijk geschiedt. Daartoe echter is men in ons klein landje niet flink genoeg. Alvorens toe te tasten moet het geweten gesust; de meest onzinnige phrase is daarvoor goed genoeg.

Had Indië een vertegenwoordiging, welke recht had tot spreken namens de bevolking, dan zou ongetwijfeld blijken, dat vóór alles wordt verlangd onderwijs en nog eens onderwijs. Wellicht dat dan binnen enkele jaren het ontwikkelde deel dier bevolking er prijs op zou stellen Nederlandsch onderdaan te zijn en te blijven, zelfs ten koste van offers in goed en bloed".

Schrijver besluit: „Alvorens plannen te ontwerpen voor de verdediging van Indië, moeten we ons den steun verzekeren van den Inlander. Aan den volkswil ontleent elke weermacht haar kracht".

Een vraagbaak.

Bij de firma Verkink te Bandoeng is verschenen een „Vraagbaak voor Ouders in Indië, die hun kinderen niet naar Holland zenden".

In het Voorwoord wordt opgemerkt, dat de op dit gebied bestaande werkjes in hoofdzaak de opleiding in Holland behandelden, terwijl in den regel slechts enkele bladzijden aan Indië zijn gewijd.

Eene zaakkundige behandeling van dit onderwerp, en in het bijzonder eene met het oog op Indië, heeft geleid tot dit werk, dat geenszins is bedoeld als een pleidooi tegen eene eventueele opleiding in Holland, noch tegen de wenschelijkheid om inrichtingen van hooger onderwijs in het leven te roepen.

De eerste afdeeling omvat de verschillende gelegenheden, zoowel gouvernements als particuliere, tot opleiding. Daarin worden achtereenvolgens, duidelijk en zoo volledig mogelijk, behandeld het voorbereidend, het lager, het middelbaar en vakonderwijs.

De tweede afdeeling behandelt de betrekkingen, wederom: de gouvernements en de particuliere. Wat deze laatste betreft voor zoover daaromtrent de noodige gegevens konden worden verkregen. Reeds bij eene oppervlakkige doorbladering van deze afdeeling, trekken de aandacht de vele goed bezoldigde betrekkingen, voor Indische jongelieden bereikbaar. De betrekkingen, waarvoor eene opleiding in Holland noodig is, worden zelfs niet genoemd, dan alleen bij hooge uitzondering, volledigheidshalve.

De derde afdeeling bevat ten slotte eenige algemeene bepalingen, waarvan de wetenschap niet overbodig kan worden geacht, o.a. de vrijgevige bepalingen voor schoolgaande kinderen, die van de Staatsspoorwegen moeten gebruik maken; opgave der vereenigingen, welke aan behoeftige kinderen voeding en kleeding verschaffen; particuliere en gouvernements studiebeurzen; bepalingen omtrent verloven en pensioenen (ook voor weduwen) enz. enz.

Zooals men ziet, een praktisch werk, dat ongetwijfeld zijn weg zal vinden, schrijft de „Java-Bode", aan welk blad het bovenstaande is ontleend.

De hel in het volksgeloof der Baliërs.

In „Baessler-Archiv" (Bd. IV, Heft 6) geeft Dr. H. H. Juynboll een aanvulling op zijn indertijd door ons genoemde beschouwing over „Die Hölle und die Höllenstrafen nach dem Volkslauben auf Bali".

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 20: Principles of Australian agriculture, door Dr. J. Dekker. — Vereeniging „Koloniaal Instituut" te Amsterdam (vervolg). — Verslag van den Sumatra-Staatsspoorweg en van de Ombilinmijnen over 1912. — Vereeniging ter bevordering van den Landbouw en de Nijverheid te Djember. — Jaarverslag van de Handelsvereeniging te Medan. — Statistieken Java-suikerindustrie. — Sur l'abre du Quinquina, par M. de la Condamine. — Economisch overzicht van Suriname 1913. — Bericht omtrent de Gouv. Kinaonderneming over het 1 ekwartaal 1914. — Kultuurberichten (Theekultuur ter Oostkust van Sumatra). — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Prijsvraag over Indië.

Het 's-Gravenhaagsche dagblad „De Avondpost" heeft de volgende prijsvraag uitgeschreven:

„WELKE MAATREGELEN KUNNEN GENOMEN WORDEN OM HET BEHOUD VAN INDIE DOOR NEDERLAND TE VERZEKEREN?"

De mededingin gis voor een ieder opengesteld.

Bij de behandeling van het onderwerp moeten ook de navolgende vragen aan een beschouwing worden onderworpen:

1o. Kan kolonisatie van Nederlanders in den Archipel met kans op succes ondernomen worden?

2o. Kan kolonisatie van andere volken bijdragen tot nauwer aaneensluiting van Nederlanders en de bezittingen in Azië?

3o. Wat kan gedaan worden tot aanmoediging van Nederlandsche jongelieden om zich te geven aan den Indischen Staatsdienst of aan het vrije maatschappelijke beroep aldaar?

4o. Door welke middelen kan men bij de Inlandsche volkeren het saamhoorigheidsgevoel met Nederland bevorderen?

5o. Wat kan in het algemeen gedaan worden om Nederland en Indië te doen ineengroeien tot één Staatsgemeenschap, zóó dat Indië zelf zich voelt als een deel dier Staatsgemeenschap?

De militaire maatregelen te land en te water, die genomen kunnen worden tot het behoud van Indië, wenschen wij buiten beschouwing te zien gelaten.

De Europeesche kolonisatie van Ned.-Indië heeft meermalen een punt van onderzoek uitgemaakt.

Het laatste is dit geschied in 1857, toen ingevolge een adres van tien Nederlandsche notabelen, geïnteresseerd bij handel of bestuur der Koloniën, een Staatscommissie werd benoemd tot het bestudeeren van dit vraagstuk.

Het uitvoerige raport dier commissie met talrijke bijlagen, bevat veel wetenswaardigs.

Tusschen 1857 en 1914 ligt echter ruim een halve eeuw; toestanden en inzichten hebben zich sinds dien tijd belangrijk gewijzigd.

De antwoorden worden vóór 1 Januari 1900 vijftien bij de Redactie ingewacht p.a. „Commissie voor de prijsvraag Indië".

Het papier s.v.p. aan éene zijde te beschrijven.

De inzendingen, die daarvoor het meest geschikt geoordeeld worden, zullen in „De Avondpost" worden opgenomen, onderteekend, zooals door den schrijver gewenscht wordt.

Voor de beantwoording, die door de Commissie het best geoordeeld wordt, looft de Redactie een prijs uit van

500 GULDEN (VIJF HONDERD GULDEN).

De Commissie is gerechtigd dezen prijs te splitsen.
Behalve deze prijs wordt een premie van

200 GULDEN (TWEE HONDER GULDEN)

ter beschikking van de Commissie gesteld om hiermede naar goedvinden te handelen.

Personen, die krachtens hun tegenwoordige of vroegere positie zich bevoegd achten om de inzendingen te beoordeelen, en uit belangstelling voor het onderwerp mede in de Commissie van beoordeeling wenschen zitting te nemen, worden door de Redactie beleefd uitgenoodigd zich met haar in verbinding te willen stellen.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures. enz.

Ingezonden.

Freiburg, i. B., April '14.

Aan het Koloniaal Weekblad „Oost en West", 's-Gravenhage.

Sehr geehrter Herr.

Mit grossem Interesse las ich in Ihrer Nummer vom 30 April von der Maatschappij zur Erforschung der Nederlandsche Koloniën. Speziell wurde de auf Seran hingewiesen. Es hat mich sehr gefreut zu sehen dass so viel Interesse für Seran jetzt herscht, Es wundert mich aber, dass die betreffende Gesellschaft nichts von der Expedition weiss die ich und zwei andere Herren gleichzeitig dort aus geführt habe. Ich habe speziell ethnographisch und geographisch dort gearbeitet, ein grösseres wissenschaftliches Werk über Seran ist augenblichlich von mir im Druck und zwei grosse Landkarten erscheinen im Juni in Petermanns Mitteilungen. Ich habe nämlich in erster Linie das bisher ganz unbekannte Hochgebirge von Seran erforscht, kartiert und zahlreiche Berge besiegen. (z. B. Pinaja 3010 Meter).

Auf topographischem Gebiete sind jetzt alle Fragen gelöst, ebenso in ethnographische Beziehung. Eine Sammling die sämtliche auf Seran vorkommenden ethnographischen Gegenstände enthält befindet sich jetzt in Köln (Keulen). In linguistischer Beziehung habe ich viel gearbeitet und ein Material von ca. 25000 Vokabel mitgebracht, von 11 Sprachen dazu etwa 450 Strophen von Liedern und die dazu gehörigen Grammatiken von 7 Sprachen. Diese werden bald durch Vermittelung des Herrn Prof. Jonker in Holland erscheinen. Zoologisch ist Seran sehr gründlich erforscht worden durch Herrn Stresemann der ebenso wie ich fast ein Jahr auf Seran war. Die Ornithlologie von Seran besonders ist vollständig bekantt und die sämtlichen dort vorkommenden Vögel befinden sich im Museum von Tring (Rothschild). Geologisch hat Herr Prof. Deninger ebensolange dort gearbeitet.

Es ist also der Wunsch der Maatschappij schon im wesenlichen arfüllt. Ich selber habe ausserdem noch bei einem Aufenthalt von drei Monaten die kleine Insel Misol sehr gründlich erforscht geographisch, ethnographisch und linguistisch. Ich habe die Insel in verscheidenen Richtungen durchkreutzt und das ganze Eurpoäern bisher völlig unbekannnte Inland betreten und kartiert. Die Karte ist bereits in den Händen von Petermanns Mitteilungen und wird noch in diesem Jahre erscheinen.

Ausser sehr reichem Bildermaterial habe ich auch eine sehr grosse Menge von guten kinematographischen Aufnahmen gemacht sowohl in Misol und Seran als auch auf Bali.

Alle diese Aufnahmen sind in Deutschland schon sehr bekannt da ich sie bei wissenschaftlichen Vorträgen infast allen grossen Städten Deutschlands gezeigt habe.

Es würde mir allerdings ein grosses Vergnügen bereiten wenn ich auch Gelegenheit fände in Holland über meine Ergebnisse zu berichten, da ich Holland und den Holländern sehr zu Dank verpflichtet bin für die freundliche Aufnahme die ich überall gefunden habe. Ostindien wird immer des Land meiner Sehnhucht bleiden und ich beabsichtige auch sehr bald wieder zu Forschungszwecken die schönen Holländischen Kolonien aufzusuchen.

Bitte entshuldigen Sie dass ich nicht Holländisch schreibe aber ich kann es zwar sprechen, aber zum Schreiben langen meine Kenntnisse doch nicht.

Mit ganz besonderer Hochachtung,

Ergebenst

I. D. TAUERN.
Dr. phil.,
Mitgl. d. Berliner Anthrop. Ges.

Lijst van Passagiers:

Van het Nederl. S. S. „Ophir":

Vertrokken van Rotterdam naar Ned.-Indië 16 Mei 1914. C. J. Adamse, echtgen. en 4 kinderen — Mevr. A. C. H. André de la Porte—Schoevers en 2 kinderen — Ds. D. F. Bartlema, echtgen. en 2 kinderen — A. J. H. Bergman — N. Bodeving en 3 kinderen — Mej. H. Bosma — A. R Busselaar en echtgen. — A. A. Dekker — W. M. van Doesburg, echtgen. en kind — M. J. van Doorn en echtgen. — P. C. H. Dronkers Delsaine en echtgen. — J. A. H. Everard en echtgen. — H. C. Fabri en echtgen. — A. Fletterman — F. X. Gascard en echtgen. — W. F. v. d. Goes — Mevr. de Wed. G. D. G. C. de Groot—Eilerts de Haan — C. Hartogh, echtgen. en kind — W. Baron van Hoëvell, echtgen. en 3 kinderen — L. Korthals — D. Kuipers — G. P. F. O. Landberg, echtgen. en 2 kinderen — P. H. W. de Leeuw en echtgen. — J. C. Looyen — Mej. C. Moggré — L. Mok — Mevr. A. C. Molt—Visscher en dochtertje — P. H. E. Obdeyn, echtgen. en 4 kinderen — H. Oosterling — Mejuff. N. v. d. Palm — Mej. C. C. van de Plassche — W. Puister en echtgen. — Mej. J. A. Reule — P. W. van Schendel — Raden Gadjali Somanegara — Mevr. W. V. van Someren Gréve—Krauss — J. A. Veurman, echtgen. en 2 kinderen — D. Verschoor J. Vos — F. Weynschenk — A. Wiegel — W. L. de Wit en echtgen. — J J. Ygilé en echtgen. — D. E. Zuidhof, echtgen. en 4 kinderen — J. J Zuidhof en echtgen.

Van het Nederl. S. S. „Kawi":

Vertrokken van Batavia naar Rotterdam 23 April. Naar Padang: F. Dam en echtgen. — O. v. Vloten — J. S. Yates en echtgen. — Ch. R Krijgsman en echtgen. — J. Baumgarten en echtgen. — B. A. Wyatt — J. W. Croes — C. Nieuwenhuis.

Naar Marseille en Rotterdam: G. Th. Kulenbömer en echtgen. — K. M. van Rossum — K. W. v. Rijbergen, echtgen. en 3 kinderen — W. H. Boers, echtgen. en 2 kinderen — L. E. Noll, echtgen. en 2 kinderen — F A. Franken — W. F. Denninghoff Stelling, echtg. en 4 kinderen — J. C v. Gils, echtg. en 3 kinderen — A. J. H. Scherp, echtgen. en kind — Mevr Wed. J. v. d. Plaats—van Iserloo en 2 kinderen — Mevr. van Stenis en dochter — D. A. Doyer en echtgen. — Mej. J. King — H. E. Cuny, echt en 3 kinderen — C. M. Viehoff — H. W. Hoesen — Th. Korndorfer — G. v. d. Heuvel — J. W. H. Lehnkering, echtgen. en 2 kinderen — L. J. J. Dornickx — K. H. H. van Bennekom — A. Overbeeke — Mr. A. W. L. Talma Stheeman — Mevr. C. Hugo en 4 kinderen — M. Neuburger — J de Clerq Zubli — C. B. van Gent, echtgen. en kind — Mevr. Westerman en dochter — A. E. Simon Thomas en echtgen. — H. J. Kessler, echtgen. en baby — E. R. Schaegen — Ch. Rapaport, echtgen. en 4 kinderen — Mevr. W. F. A. Lucher — W. W. Mac Ras — Mej. J. Tetterode — F. Moormann — Mevr. Wed. P. Arriens—Bruynis — C. Bielefeld, echtgen, en 6 kinderen — P. Davis, echtgen. en 2 kinderen — Mevr. S. Langenberg en 2 kinderen — Mej. J. Langenberg — T. Kaizer, echtgen. en 2 kinderen — W. Jericke, echtgen. en 3 kinderen — Mevr. Wed. S. Pilgram — M. Rebel — H. Rabeneck en baby — Th. Peeters — P. J. v. d. Plas en kind — J. Klankevoort — Mevr. L. Loweij — N. v. d. Velde — P. H. J. Heijdeniers — W. J. Ox — J. Bruynis — L. S. Boon — J. Arts — H. Idelcourts, echtg. en kind — J. v. Dordt — H. Seiler.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

De heer W. VAN DER ZIJL, die van den beginne af de administratie van „Het Koloniaal Weekblad" zoo volijverig, geheel belangeloos, gedreven heeft, droeg onlangs, wijl hij naar N.-I. gaat, deze taak over aan den heer GROOSS, secr. van het hoofdbestuur der Vereeniging, tot wien dus voortaan alle administratieve mededeelingen gericht moeten worden, adres: Heulstraat 17, den Haag.

Zoowel het Dag. Bestuur der Ver. als de Redactie-commissie van „Oost en West" voelden zich gedrongen in den heer v. d. Zijl hun zeer gewaardeerden medearbeider te huldigen, hetgeen zij dezer dagen in een daartoe belegde bijeenkomst bij monde van de Presidente der Red.-Comm. deden onder aanbieding van een schrijfnecessaire en vulpenhouder met inscriptie, ter herinnering aan de altijd zoo aangename samenwerking.

Wij wenschen den heer v. d. Zijl een voorspoedige reis en tot weerziens toe, in de volle overtuiging, dat hij ook in N.-I. een warm lid van „Oost en West" zal blijven.

Van het Informatie-bureau:

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor vijf en twintig studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om, op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886, No. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911, No. 53, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië onder genot van een subsidie van *f* 4000 (vier duizend gulden), terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van *f* 1000 (één duizend gulden), als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1914 bij gezegeld rekest hebben te wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar op aanvrage kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

(Nederlandsche Staatscourant van
12 Mei 1914, No. 110).

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 24 April 1914, No. 33.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 11 m. verlof aan den tijdelijken chef L. G. den Berger, 8 m. aan de onderwijzeres mej. P. C. Filet, 8 m. aan den onderwijzer L. A. Slot, 10 m. aan den onderwijzer L. P. C. de Laive, 1 jaar aan den commies J. W. de Visser.

Ontslagen: op verzoek de klerk P. A. de Preter, A. H. de Craij, de commies E. N. Tielman.

Benoemd: tot alg. ontvanger 1e kl. W. F. Kneefel, tot administrateur 2e kl. J. G. B. Stoerhaan, tot directeur der kweekschool te Bandoeng J. D. Winnen, tot administrateur 1e kl. Ph. R. Böck, tot id. 2e kl. F. W. B. Nooy, tot machinist E. E. de Roy van Zuidewyn, tot civiel gezaghebber F. M. L. Horsting, tot alg. ontvanger 3e kl. J. Companjen, tot onderwijzer te Pamekasan W. A. Tuyl Schuitemaker, tot onderwijzeres te id. mevr. C. G. Tuyl Schuitemaker-van der Spek, tot id. te Cheribon mej. H. S. H. E. Brouwer, tot onderwijzer te Bojolali C. G. Gijbels, te Semarang G. P. Oldemans, te Klakah R. Hartmans, tot onderwijzeres te Japara mej. M. N. van Vlaardingen, te Bandoeng mevr. D. Godfried-de Lange, tot architect P. K. van Gemert, tot opzichter J. C. van der Hoeven.

Militair Departement.

Ontslagen: als militaire commandant van Benkoelen de kapitein der inf. K. G. R. Joosten.

Overgeplaatst bij den generalen staf de kapitein der artillerie R. Schuursma, naar Atjeh de kapitein G. E. Visscher en E. S. de Klerck.

Geplaatst: bij het 6e bat. de 1e luit. L. A. C. Onvlee, bij het 21e de 2e luit. J. Allirol, te Tjimahi de 2e luit. E. Th. Koppen, te Banjoe-Biroe de id. M. Engles.

Overgeplaatst: bij het 18e bat. de 1e luit. A. J. C. Buijsman, bij het 6e bat. de kapitein J. van Hecht Munting Napjus, bij het 11e de kapitein T. D. Struick, bij het R. H. 2e depôt-bat. de 1e luit. W. G. Pluim Mentz, naar Tapanoeli de 2e luit. A. Oosthout, naar Batavia de 1e luit. E. de Groot, naar Banjoe-Biroe de 1e luit. J. P. Tuijter.

—

Uit de Javasche Courant van 28 April 1914, No. 34.

Civiel Departement.

Verleend: 9 m. verlof aan den ass.-resident F. H. J. Privé, 1 jaar aan den algem. ontvanger J. W. van Mansvelt, 1 jaar aan den onderwijzer A. J. de Munter, 11 m. aan den id. J. M. B. Bookelmann, 10 m. aan den adjunct-chef J. A. Mac Leod Manuel, 8 m. aan den leeraar N. M. Th. van Bakergem, 11 m. aan de onderwijzeres mej. J. J. C. Reuvekamp Gille, 9 m. aan den onderwijzer J. W. C. Grootendorst, 9 m. aan den id. M. Valentijn, 10 m. aan den id. J. F. Janssen, 1 jaar aan den hoofdcommies G. D. Sigmond, 9 m. aan den hoofdingenieur O. E. Ridder van Rappard, 11 m. aan den ass.-resident J. A. A. van der Ent, 1 jaar aan den hoofdopziener D. H. Boelhouwer, 8 m. aan den ass.-resident J. Seijne Kok, 9 m. aan den controleur C. L. Blume, 11 m. aan den ass.-resident H. Th. Popkens Brouwer.

Ontslagen: op verzoek eervol de architect P. J. van der Ham, de hoofdcommies B. Barneveld Binkhuijsen, de ass.-resident S. H. Schaank, de onderwijzeres mevr. C. C. van Ryckevorsel, de alg. ontvanger J. J. Zerb.

Benoemd: tot commissaris van politie 2e kl. J. A. van Haarlem, tot fabriekschef op Madoera J. Breman, tot notaris te Batavia W. A. Spier, tot hoofdcommies F. Eichperger, W. F. H. Davidsz, A. H. Chattelin en E. J. C. Meijer, tot inspecteur-afdeelingschef J. E. Dambrink, tot alg. ontvanger 1e kl. F. W. Paulus, tot ass.-resident van Soemenep R. W. Heaviside, tot ass.-resident-secretaris van Madoera W. H. L. Johan, tot secretaris van het Gouv. Sum.-Westkust H. W. du Cloux, tot onderwijzer te Banjoewangi J. F. van der Ploeg, te Tegal Th. Opheij.

Militair Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den kapitein H. G. E. Granpré Molière, 9 m. aan den kapitein H. M. Roukens, 1 jaar aan den 1en luit. F. Tersteege, 8 m. aan den Off. van Gezondh. A. W. Cramer.

Ontslagen: op verzoek eervol de luit.-kol. J. P. A. Wilhelm, als militair commandant van Amboina en Ternate de majoor A. J. Goossen.

Benoemd: tot militair commandant van Amboina en Ternate de majoor A. Kruisheer.

Bevorderd: tot 1en luit. de 2e luit. W. C. van Duinen.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding,
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Dame als Stenotypiste voor Indië.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☛ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijckstraat 1,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.20** en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.